

Sygn. akt IV KO 161/19

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Stanisław Zabłocki

w sprawie M. B.

podejrzanego o popełnienie przestępstw określonych w art. 193 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej,

na posiedzeniu w dniu 11 grudnia 2019 r.,

inicjatywy, wyrażonej w postanowieniu Sądu Rejonowego w R. z dnia 22 listopada 2019 r., sygn. akt X Kp (...)

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,

p o s t a n o w i ł:

**na podstawie art. 37 k.p.k. sprawę zażalenia podejrzanego na
zarządzenie z dnia 17 sierpnia 2018 r. o odmowie udostępnienia
akt podręcznych prokuratora przekazać do rozpoznania Sądowi
Rejonowemu w J.**

UZASADNIENIE

M. B. jest podejrzany o popełnienie kilku przestępstw określonych w art. 193 k.k., które miały mieć miejsce – według przedstawienia zarzutów (k. 69-70, t. I akt PR 6 Ds. (...)) – na terenie budynku Sądu Okręgowego w R. i miały polegać na tym, że podejrzany, wbrew żądaniu określonych osób (w tym sędziego pełniącego obowiązki Wiceprezesa Sądu Okręgowego w R., Przewodniczącego II Wydziału Karnego, osoby pełniącej obowiązki dyrektora tego Sądu i innych pracowników administracyjnych) nie opuścił określonych w

postanowieniu pomieszczeń. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstw złożył w tej sprawie Prezes Sądu Okręgowego w R. (k. 1 i n., t. I akt 6 PR Ds. (...)).

W dniu 16 sierpnia 2018 r. do Prokuratury Rejonowej dla miasta R., nadzorującej postępowanie przygotowawcze prowadzone przeciwko M. B., wpłynął drogą elektroniczną wniosek podejrzanego o wgląd w akta podręczne sprawy i umożliwienie wykonania ich kopii. Zarządzeniem z dnia 17 sierpnia 2018 r. prokurator Prokuratury Rejonowej dla miasta R. nie wyraził zgody na udostępnienie do wglądu akt podręcznych i na umożliwienie wykonania ich kopii (k. 183, t. I akt PR 6 Ds. (...)).

Na zarządzenie to zażalenie wniósł w dniu 5 września 2018 r. podejrzany (k. 216, t. II akt PR 6 Ds. (...)). Wniesiony środek odwoławczy został przedstawiony Sądowi Rejonowemu w R. w dniu 27 maja 2019 r. (k. 4 akt X Kp (...)). Sąd ten, postanowieniem z dnia 22 listopada 2019 r., wystąpił do Sądu Najwyższego o rozważenie możliwości przekazania, w trybie art. 37 k.p.k., innemu sądowi równorzędnemu, sprawy zażalenia podejrzanego na zarządzenie o odmowie udostępnienia akt podręcznych prokuratora.

W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że postępowanie przygotowawcze prowadzone jest przeciwko podejrzanemu o czyny, które miały zostać popełnione na terenie budynku Sądu Okręgowego w R., a osobami, które uczestniczyły w tych zdarzeniach są sędziowie i pracownicy tego Sądu, a pokrzywdzonym – zdaniem Sądu występującego – Prezes Sądu Okręgowego w R. Sąd funkcjonalnie pełniący na tym etapie postępowania rolę odwoławczego zauważył, że co prawda przedmiotem jego rozstrzygnięcia nie byłaby kwestia merytorycznego rozpoznania sprawy, a jedynie ocena – w bardzo wąskim zakresie – prawidłowości dokonania czynności związanej z wnioskiem podejrzanego o udostępnienie akt, niemniej jednak, w przekonaniu Sądu występującego z inicjatywą, rozstrzygnięcie w przedmiocie zażalenia podejrzanego miałoby nastąpić przez Sąd, który w szeroko rozumianej opinii publicznej podlega Sądowi Okręgowemu w R., co mogłoby wywołać wątpliwości co do możliwości bezstronnego rozpoznania sprawy przez sąd właściwy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przekonanie Sądu występującego z wnioskiem, jakoby dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga w realiach tej sprawy przekazania jej innemu sądowi równorzędnemu, znajduje należyte oparcie w treści przepisu art. 37 k.p.k. Skorzystanie przez Sąd Najwyższy z uprawnienia przewidzianego w tym przepisie, jako wyjątek od konstytucyjnej zasady rozpoznania sprawy przez sąd właściwy (art. 45 ust. 1 Konstytucji), może nastąpić jedynie w sytuacjach wyjątkowych, przede wszystkim wtedy, gdy występują okoliczności tego rodzaju, iż mogą one negatywnie wpływać, w wypadku rozpoznania sprawy przez sąd właściwy, na ocenę sposobu funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, bez względu na rodzaj i treść ostatecznie wydanego orzeczenia. Dobro wymiaru sprawiedliwości może być podstawą przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu między innymi w takich sytuacjach, w których postronny, obiektywnie oceniający okoliczności procesowe sprawy, obserwator postępowania, świadomy jednak podstawowych reguł rządzących procesem karnym oraz roli i umiejscowienia organów postępowania, mógłby powziąć uzasadnione wątpliwości co do tego, czy sąd właściwy jest w stanie sprawę taką w sposób obiektywny i bezstronny rozpoznać.

Okoliczności takie występują właśnie w niniejszej sprawie, chociaż – co należy podkreślić z całą mocą – nie ujawniły się jakiegokolwiek fakty, które mogłyby osłabiać zaufanie co do - ujmowanej od strony subiektywnej - bezstronności, fachowości i rzetelności któregośkolwiek z sędziów orzekających w Sądzie Rejonowym w R. Przekazanie sprawy w trybie art. 37 k.p.k. nie wymaga jednak tego, aby takie okoliczności rzeczywiście wystąpiły, a jedynie tego, by okoliczności danej sprawy mogły rodzić przekonanie w odbiorze społecznym, w tym także stron postępowania, co do zdolności rozpoznania sprawy z zachowaniem standardów wynikających z art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności czy z art. 4 k.p.k.

W niniejszej sprawie do takich okoliczności należy nie to, że czyny będące przedmiotem postępowania miały zostać popełnione na terenie budynku Sądu Okręgowego w R., ale to, iż uczestnikami wydarzeń mieli być sędziowie i pracownicy tego Sądu, których zeznania będą podlegały ocenie w przeciwstawieniu do relacji podejrzanego. Najistotniejszym czynnikiem, który zadecydował o uwzględnieniu wniosku sądu występującego z inicjatywą

przekazania sprawy co do rozpoznania zażalenia w kwestii incydentalnej jest fakt zainicjowania postępowania karnego zawiadomieniem Prezesa Sądu Okręgowego w R., a więc Sądu wyższego rzędu nad Sądem, który ma rozpoznać środek odwoławczy. Ta właśnie okoliczność w odbiorze zewnętrznego obserwatora może rzutować negatywnie na jego oceny co do możliwości obiektywnego rozpoznania sprawy przez sąd podległy hierarchicznie i wzbudzić w tym zakresie wątpliwości co do bezstronności orzeczenia, które w toku postępowania przed tak usytuowanym sądem ma zostać wydane.

Podsumowując, wobec zaistnienia okoliczności uzasadniających przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości, Sąd Najwyższy przekazał sprawę zażalenia podejrzanego na zarządzenie z dnia 17 sierpnia 2018 r., o odmowie udostępnienia akt podręcznych, Sądowi Rejonowemu w J., a więc Sądowi położonemu poza okręgiem Sądu Okręgowego w R., a jednocześnie terytorialnie nieodległemu.